

MOTIVE BIBLICE ÎN POEZIA BLAGIANĂ

GHEORGHE COLȚUN

Universitatea de Stat din Moldova
gheorghecoltun@yahoo.com

Résumé: Ce qui impressionne dans la création de L. Blaga c'est la poésie inspirée du texte biblique: *Paradis în destrămăre, Tăgăduiri, Bunăstare, Întâia duminică, Lacrimile, Eva, Ioan se sfâșie în pustie, Pe ape, Balada fiului pierdut* etc. La pénétration dans la profondeur de ces légendes et mythes bibliques a permis à L. Blaga de créer de véritables images poétiques qui accentuent un état affectif et une révélation sublime.

Mots-clés: biblique, Lucian Blaga, confrontation, profanation, Dieu, philosophie, Jésus-Christ, lyrique, motif, poésie, réplique, thème.

Lirica interbelică românească constituie o reînnoire firească a tematicii și a mijloacelor de realizare a imaginilor artistice. S-au deschis noi orizonturi de creație și, desigur, și-au desăvârșit măiestria literară personalități notorii astăzi, cum ar fi G. Bacovia, T. Arghezi, I. Barbu, L. Blaga etc. Acești scriitori au realizat opere superioare în comparație cu cele anterioare ale tradiționaliștilor, semănătoriștilor și poporaniștilor. Simbolismul și expresionismul pătrund în operele lor, făcând scrisul acestor poeți talentați mai nuanțat, mai bogat și mai divers în imagini.

Poetul L. Blaga, fiind un creator marcant, s-a manifestat prin originalitatea și profunzimea liricii sale, abordând cele mai diverse teme: satul (*Sufletul satului, 9 mai 1895*); dragostea pentru ființa iubită (*Izvorul nopții*); singurătatea și izolarea (*Noi, cântăreții leproși*); timpul – închisoare și distrugător al trupului și al sufletului (*Dați-mi un trup voi munților*); moartea crudă (*Din adânc, Dubovnicească, Somn*); natura fermecată (*Văra, Biografie*); raportul dintre bine și rău (*Lumina rainului*); cunoașterea lumii (*Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*); frământările metafizice, condiția umană și locul omului în univers (*Scrisoare*); dorința eului poetic de a se contopi cu infinitul cosmos (*Pământul, Noi și pământul, Melancolie, Moartea lui Pan*); problema existenței lui Dumnezeu și a părăsirii omului de către Creatorul său (*Psalm – O durere totdeauna mi-a fost singurătatea ta ascunsă*); confruntarea directă cu Dumnezeu (*Cuvântul din urmă*) etc.

Poetul L. Blaga se cufundă „într-o zonă paradisiacă, eterată, purificat fiind de toate tristețile cosmice, pe care i le procura neobosita lui sete de divinitate” (Vrabie 1940: 234). „Căutător al lui Dumnezeu, crezând a-L găsi în răscoala titanică a sufletului său și neaflându-L, cercetându-L în farmecul idilic al naturii și negăsindu-L nici acolo, mistuindu-se în tristețea tainei lui atât de învăluită într-o

lume a dezolării și a cenușii, navigator pe acel mare fluviu al sângelui, care curge din eternitate și se întoarce în ea, izbutind până în cele din urmă să-și azvârle ancora în pământul regăsit al țării, L. Blaga aduce în poezia sa o experiență de întindere și adâncime cum literatura noastră n-a cunoscut de multe ori” (Vianu 1934: nr. 8, decembrie).

Poet al misterului cosmic, L. Blaga este și poet al revelațiilor divine. „Revelare a unei structuri poetice admirabil încheată, împletită și cu originale speculații filozofice, lirica lui Lucian Blaga nu putea fi decât o poezie a misterului și revelației” (Vrabie 1940: 227).

Filozofia blagiană nu e nici religioasă și nici măcar străbătută de vreun suflu religios, chiar dacă este aici o religiozitate a artisticului (Negoițescu 1991: 280). Lirica lui Lucian Blaga, în care este utilizată terminologia teologică, scoate în evidență marea dorință a poetului de a trece într-o lume a misterului ori a revelației divine. Autorul vrea să evadeze din lumea umană efemeră, ce-i mutilează viața, în spații sacre. Dorința de a se afla într-un mediu superior celui terestru este atât de profundă, încât adâncește până la maximum tragismul prin care trece poetul. L. Blaga scoate în relief această dramă internă prin versurile: „*Totdeauna mi-a fost singurătatea ta ascunsă/ Dumnezeu, dar ce era să fac?*” (*Psalm*) (BLAGA 1992: 34).

În volumul *În marea trecere* (1924) iese la iveală confruntarea directă a lui L. Blaga cu Dumnezeu, dar care ajunge până la urmă la un compromis: poetul recunoaște forța superioară a Creatorului, care este Stăpânul Universului, poetul atribuindu-și rolul modest al omului cu păcate: „*Am înțeles păcatul ce apasă peste casa mea*”, așa cum o spune în poezia cu același titlu (BLAGA 1992: 43). Orgoliul nu-i permite însă să se considere învins și umilit: „*Cu câinele și cu săgețile ce mi-au rămas/ mă-ngrop,/ la rădăcinile tale mă-ngrop,/ Dumnezeu, pom blestemat*” (*Cuvântul din urmă*) (BLAGA 1992: 47).

Marele G. Călinescu atrăgea atenția că „poporul român este ortodox și Dumnezeul creștin este exterior lumii. Dar cum sufletul popular nu atinge niciodată absolutul, caracteristic spiritualismului, poetul se va opri la mijloc între cer și pământ (atitudine eretică, dar singura cu putință în poezie și în orice legendă, dovadă franciscanismului) și va continua să pipăie concretul lăsându-se nostalgizat de Spirit” (Călinescu 1986: 877).

Poeziile de inspirație biblică impresionează, mai cu seamă, în creația lui L. Blaga.

Paradis în destrămare este o replică la mitul biblic al paradisului divin. Poezia reprezintă „contra-mitul” poetic al paradisului tragic, adică al lumii „în care viețuim” (Parfene 1988: 66).

Poezia *Paradis în destrămare* are la origine legenda biblică a izgonirii lui Adam din rai. În *Facerea* se spune: „*Atunci, luând Domnul Dumnezeu țărână din pământ, a făcut pe om și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul ființă vie*” (2:7). „*Și a făcut Domnul Dumnezeu să răsară din pământ tot soiul de pomi, plăcuți la vedere și cu roade bune de mâncat; iar în mijlocul raiului era pomul vieții și pomul cunoașterii binelui și răului*” (2:9). „*A dat apoi Domnul Dumnezeu pe omul care-l făcuse și l-a pus în grădina cea din Eden, ca s-o lucreze și s-o păzească*” (2:15). „*A dat apoi Domnul Dumnezeu lui Adam poruncă și a zis: Din toți pomii din rai poți să mănânci*” (2:16), „*Iar din pomul cunoașterii binelui și răului să*

nu mănânci, căci, în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit!” (2:17). Sub ispita vrăjmașă a Evei, Adam s-a înfruptat din pomul cunoașterii binelui și răului. „Astfel a izgonit El pe Adam, și la răsăritul grădinii Edenului a pus niște eruvimi, care să învârtescă o sabie învâpăiată, ca să păzească drumul care duce la **pomul vieții**” (3:24). Izgonirea a fost însoțită de un blestem: „Cu multă trudă să-ți scoți hrana în toate zilele vieții tale” (3:17). Urmează apoi pedeapsa cea mai mare: anularea esenței divine a omului: „*Dubul Meu nu va rămâne pururi în om, căci și omul nu este decât carne păcătoasă*” (6:3).

Alungarea lui Adam din rai are câteva semnificații alegorice: 1. descoperirea conștiinței de sine; 2. sacrificiul cunoașterii; 3. refuzul naturii de a fi accesibilă investigației rațiunii; 4. obstacolele inerente ale cunoașterii; 5. imposibilitatea întoarcerii din exilul terestru la matca originară” (Kernbach 1983: 562).

L. Blaga valorifică, într-o manieră individuală, motivul biblic al drumului „spre pomul vieții”, păzit de către heruvimi și sabie de flăcări, exprimând starea de istovire și sentimentul de singurătate într-o lume ce și-a pierdut sacralitatea, iar veacul se află în declin și se îndreaptă spre pieire „Pretutindeni pe pajiști și pe ogor/ serafimi cu părul nins/ însetează după adevăr,/ dar apele din fântâni/ refuză gălețile lor./ Arând fără îndemn/ cu pluguri de lemn,/ arhanghelii se plâng/ de greutatea aripilor. /[...] Noaptea îngerii goi/ zgribuliți se culcă-n fân:/ Vai mie, vai ție,/ păianjeni mulți au umplut apa vie,/ odată vor putrezi și îngerii sub glie,/ țărâna rea seacă poveștile/ din trupul trist” (*Paradis în destrămare*) (BLAGA 1992: 51).

Poezia *Paradis în destrămare* constituie o revoltă generală nu doar a autorului, ci a întregii societăți moderne, deoarece Lumea își pierde miturile și își anulează condiția edenică. Conform concepției lui L. Blaga, după izgonirea primilor oameni din Paradis Divinul s-a retras din lume, rupând, astfel, definitiv legătura cu omul. Aceasta este o povară universală, întrucât nici îngerilor nu li se mai permite zborul. Ei sunt împovărați de greutatea propriilor aripi. Porumbelul, care îl întruchipează pe Sfântul Duh, „cu pliscul stinge cele din urmă lumini”, ceea ce semnifică anularea creației. Declinul lumii este simbolizat prin prezența păianjenilor, care sunt un simbol al pustuiului. Imaginea îngerilor goi, care „zgribuliți se culcă-n fân”, evidențiază ideea că și sacrul suferă ca omul. Interjecția „Vai mie, vai ție” exprimă durerea autorului față de un destin care suferă și „anunță ca un profet biblic apocalipsul universal” (Puiu/Gavril 2000: 268).

În poezia *Tăgăduiri* figurează, desigur, triumful lui Antihrist, deopotrivă cu jalea desacralizării lumii, a pustietății spirituale moderne. „Nimeni n-a redat mai exemplar acest simțământ religios profund și demonic” (4, 278). „*Arbori cu crengi tăgăduitor aplecate/ fac scoarță în jurul unui lăuntric suspin./ Pe toate potecile zilei/ cu surâs tomnatic/ se răstignesc singuri/ Cristoși înalți pe cruci de arin*” (BLAGA 1992: 60).

Descrierea actualizată a celei mai mari crime umane – răstignirea Lui Iisus – apare în poezia *Peisaj transcendent*. L. Blaga prezintă un peisaj trist din sânul naturii românești, cu „păduri de somn”, „cu negre locuri”, unde „doboatoace ... ies furisate să bea/ apa moartă din scocuri”, iar „pământul îmbrăcat în grâu” „arde cu păreri de valuri”. Urmează apoi punctul culminant al descrierii: „*cocoși apocaliptici tot strigă,/ tot strigă din sate românești./ Fântânile nopții/ deschid ochii și-ascultă/ întunecatele vești./ Păsări ca niște îngeri*

de apă/ marea pe țărături aduce./ Pe mal – cu tămâie în păr/ Iisus **sângerează** lăuntric/ din cele șapte cuvinte/ **de pe cruce**” (BLAGA 1992: 53).

Poezia *Bunăvestire* are ca subiect nașterea Lui Iisus Hristos și mitul creștin al fecioarei Maria. Autorul, de această dată, apelează la imagini mai puțin sumbre, pe unele locuri chiar luminoase. Fecioara Maria, aleasă de Dumnezeu să-L aducă pe pământ pe Fiul Omului, nu știe nimic de minunea ce va să se întâmple. Fecioara e prețuită pentru firea ei umană, pentru sincera ei naivitate: „*În noaptea asta lungă, fără sfârșit,/ o femeie umblă sub cerul apropiat./ Ea înțelege mai puțin ca oricine/ minunea ce s-a-ntâmplat./ Aude sorii cântăreți, întreabă,/ întreabă și nu înțelege./ În trupul ei stă închis ca într-o temniță bună/ un prunc*”. Doar ciobanii „*În noua noaptea fără sfârșit/ ...păzesc nașterea unor semne cerești*”. Poetul îi vestește pe ciobani și-i îndeamnă: „*Tăiați-vă mieii pe cruce/ în amintirea jertfei ce se va face./ Ridicați-vă de lângă foc/ în cojoace cu flăcări de lână./ Luați făclia ce-am aprins-o/ în steaua coborâtă/ deasupra ieslelor roase de boi/ și dați-o mai departe/ din mână în mână./ În curând fiul omului va căuta un loc/ unde să-și culce capul, ... / În curând picioare albe/ vor umbla peste ape*” (BLAGA 1992: 46).

L. Blaga tratează în câteva poezii motivul biblic al facerii lumii și scurta perioadă a vieții pe pământ a tuturor creaturilor făcute de Dumnezeu. În poezia *Întâia duminică* autorul face trimitere la ziua a șaptea, când Dumnezeu, după ce a sfârșit în ziua a șasea lucrarea Sa, „*se odihni-ndelung*”. Apoi a ieșit în văi „*să-mpartă-ndemnuri...*” și „*în fapt de sear-asemena jivinei El pornea,/ dar pradă nu căta. Ci arătările și toată creatura/ cu zvonul morții El dorea/ să le împace, sărutându-le cu gură*” (BLAGA 1992: 124). L. Blaga nu se poate împăca nicidecum cu gândul că omul este muritor și încearcă, prin sărutul Lui Dumnezeu, să atenueze această tragedie umană. Și poezia *Ziua a șaptea* are aceeași temă. După ce a lucrat șase zile, Dumnezeu s-a bucurat de creația Sa, zicând: „*Sunt bune toate foarte*”. Însă poetul nu este satisfăcut de posibilitățile limitate pe care Domnul i le-a dat omului. Totuși el speră. Dânsul ar vrea să poată zbura, dar „*Noi aripi nu avem, dar umerii –/ gata erau umerii de zbor*” (BLAGA 1992: 147).

De un lirism accentuat e pătrunsă poezia *Lacrimile*. Având la temelie subiectul biblic al izgonirii primului om din rai, al nostalgiei paradisului, poetul atinge cele mai sensibile coarde ale existenței umane: dorința de a fi cât mai aproape de Dumnezeu și durerea de a pierde pentru totdeauna sublimul paradis. Toate regretele și părerile de rău ale primului om izgonit din rai sunt auzite de Dumnezeu, care îi dă omului (lui Adam) drept consolare – lacrimile: „*Când izgonit din cuibul veșniciei/ întâiul om/ trecea uimit și-ngândurat prin codri sau prin câmpuri,/ îl chinuiau muștrându-l/ lumina, zăare, norii – orice floare/ îl săgeta c-o amintire paradisul/ Și omul cel dintâi, pribeagul, nu știa să plângă./ Odată, istovit de-albastrul prea senin/ al primăverii/ cu suflet de copil, întâiul om/ căzu cu fața-n pulberea pământului: „Stăpâne, ia-mi vederea/ ori dacă-ți stă-n putință împăienjeneste-mi ochii/ c-un giulgiu,/ să nu mai văd/ nici flori, nici cer, nici zămbetele Evei și nici nori,/ căci, vezi – lumina lor mă doare”./ Și-atuncea Milostivul într-o clipă de îndurare/ îi dete lacrimile*” (BLAGA 1992: 91). Simbolul lacrimii îl va urmări până la sfârșitul vieții și pe Lucian Blaga, unul din cei mai talentați poeți ai neamului.

L. Blaga, fiind un mare filozof și un profund visător, speră că măreția timpurilor de început, divinitatea inimii umane, care până la urmă se transformă în lut, însă „din lutul ei/ a fost făcut pe vremuri vasul/ în care Prometeu a coborât din cer/ aprinsul jar ce l-a furat din vatra zeilor,/ în timp ce zorile se ridicau peste Olimp/ și-și ascundeau în poale stelele/ ca un zgârcit comoara sa de aur”, și aceeași inimă, care „e lutu-n care-odinioară pe **Golgota**/ s-a scurs șiroaie sângele din **trupul lui Isus**,/ când ghimpii îl mușcau cu niște ochi de farisei”, vor înlocui „peste veacuri lungi și goale și pustii” omenirea meschină, în care exista poetul. L. Blaga nădărduește că „Dumnezeu se va-ndemna/ să fac-o altă lume/ și-o omenire/ din neamuri mari de zei,/ Stăpânul bun va plămădi atunci din lutul ei/ **pe noul Adam**” (*Inimă*) (BLAGA 1992: 14, 15). Spre marele regret, poetul n-a ajuns să vadă acea lume nouă, perfectă și superioară celei în care a trăit dânsul. Noi, locuitorii de azi ai pământului, sperăm, ca și poetul, că această minune se va întâmpla „peste veacuri lungi ...”.

Un alt motiv biblic, folosit cu multă măiestrie artistică de L. Blaga, este primul mare păcat al Evei. „Strălucitoare-n poarta rainului/ sta Eva./ Privea cum rănile amurgului se vindeau pe boltă/ și visătoare/ mușca din mărul/ ce i l-a întins ispita șarpele?” (*Legendă*) (BLAGA 1992: 17). Din neatenție, „Un sămbure-i ajunsse între dinți din fructul blestemat./ Pe gânduri dusă **Eva** îl suflă în vânt,/ iar sămburele se pierdu-n țărână, unde încolț?”. Pe acel loc cresc un măr, iar din semințele fructelor lui crescură alți pomi. „Și trunchiul aspru și vânjos al unuia din ei/ a fost acela/ din care fariseii meșteri/ ciopliră **crucea lui Isus**”. L. Blaga accentuează în această poezie că un păcat enorm, făcut în fața Lui Dumnezeu, a adus după sine nenumărate alte păcate, printre care epocalul păcat al fariseilor și uriașa tragedie a omenirii – răstignirea cruntă a Lui Iisus Hristos Fiul, care și-a jertfit viața terestră într-o iertarea păcatelor muritorilor de rând în fața Lui Dumnezeu Tatăl.

Fiind un original creator de imagini literare, L. Blaga frapează prin ingeniozitatea subiectelor, supuse poetizării. În splendidul poem *Eva* autorul plămăiește un tablou ce uimește prin originalitatea și incredibilitatea sa: „Când șarpele întinse Evei mărul, îi vorbi/ c-un glas ce răsuna/ de printre frunze ca un clopoțel de-argint./ Dar s-antâmpnat că-i mai șopti apoi/ și ceva în ureche/ încet, nespuse de-ncet,/ ceva ce nu se spune în scripturi?” (BLAGA 1992: 12, 13). Născut într-o familie cu vechi tradiții preoțești (tatăl, Isidor Blaga, era preot ortodox, iar mama, Ana, se născuse tot într-o familie de preot) și absolvent al Facultății de Teologie din Sibiu, L. Blaga avea o atitudine critică față de Dumnezeu și de „Biblie”. Dezacordul acesta se profilează și în lirica sa. Iată ce scrie în poezia *Eva*: „Nici Dumnezeu n-a auzit ce i-a șoptit anume,/ cu toate că a ascultat și el”. Dumnezeu este atotștiutor și autorul îl ia în zeflemea. Sarcasmul poetului este accentuat încă o dată în continuare: „De-atunci femeia-ascunde sub pleoape o taină/ și-și mișcă geana parc-ar zice/ că ea știe ceva/ ce noi nu știm,/ ce nimeni nu știe,/ nici Dumnezeu chiar?” (BLAGA 1992: 13).

Motive biblice sunt prezente și în poeziile *Ioan se sfâșie în pustie* și *Pe ape*.

În impresionanta poezie *Ioan se sfâșie în pustie* apar, în prim plan, concepțiile metafizice ale eului poetic, care în drumul spre căutarea divinității întâlnește diverse obstacole, generate de caracterul nehotărât și fragil al omului. Căutarea Lui

Dumnezeu este foarte anevoioasă, deoarece ființa umană este disperată, nu mai crede în izbânda găsirii, simțindu-se părăsită de Stăpânul atotputernic al Universului, care nu mai stăpânește lumea terestră (Soare/Soare 2004: 346). Marele căutător întrebă: „Unde ești, Elohim?! Lumea din mâinile tale-a zburat/ ca porumbul lui Noe?” (BLAGA 1992: 59). Drama Creatorului este că Dânsul a pierdut lumea plămădită de El Însuși, ea devenind irecuperabilă. Dezastruoasa dramă este dublă: omul a fost părăsit de Dumnezeu, iar Creatorul a rămas și El singur, sperând totuși să recapete lumea pierdută: „Tu poate și astăzi o mai aștepți./ Unde ești, Elohim?”. Și omul e în continuă căutare, dar fără vreo speranță: „Umblăm turburați și fără voie,/ printre stibiile nopții te iscodim,/ sărutăm în pulbere steaua de sub călcăie/ și-nțrebăm de tine – Elohim!”.

Elohim, adică Dumnezeu, e căutat peste tot, pentru a explica care e rostul existenței omului pe Terra: „Vântul fără somn îl oprim/ și te-nțercăm cu nările,/ Elohim!/ Animale străine prin spații oprim/ și le-nțrebăm de tine, Elohim!/ Până în cele din urmă margini privim,/ noi sfinții, noi apele,/ noi tâlharii, noi pietrele,/ demult drumul întoarcerii nu-l mai știm,/ Elohim, Elohim!” (BLAGA 1992: 19).

Ioan, care îl reprezintă în poezie pe autor, devine „o voce în deșert”. Paradisul pierdut nu mai poate fi regăsit, iar Dumnezeu nu mai e capabil să schimbe ceva, ca să poată stăvili prăvălirea lumii în hăul pierzaniei.

Motivul biblic al Potopului apare în poezia *Pe ape*. Eul poetic încearcă să determine ordinea lumii. „Jertfa sub semnul înalt/ al curcubeului magi?” i se refuză eului cunoscător. Acesta își simte zădărnicit elanul în marea cunoaștere și în acest univers părăsit de divinitate apar tot mai multe semne ale morții: „Porumbii mi i-am slobozit/ să încerce paștea cerului,/ dar sfâșiați de vânturi/ se-n torc înapoi. Pe vatra corabiei/ inima mi-o-ngrop sub spuză ...” (BLAGA 1992: 44). Poetul se simte singuratic în fața porților cerului, veșnic închise. Versurile următoare sunt destul de semnificative în acest sens: „Dănuie veșnic **potopul**. Niciodată nu voi ajunge/ s-aduc jertfa...”. Sacrul mut, necomunicativ este expus mereu degradării: „Pentru un fagure sterp/ mi-am ucis stupii flămânzi,/ Cel din urmă dobitoc/ cu-nțelepciune s-a prăpădit” și chiar dispariției: „În mare rămâne **muntele Ararat**,/ de-a pururi fund de ape,/ tot mai adânc,/ tot mai pierdut/ fund de ape” (BLAGA 1992: 45).

„Lumina reprezintă aspirația spre absolut, este început și sfârșit, cosmogeneză și coborâre spre neant” (Soare/Soare 2004: 322). Pentru L. Blaga lumina simbolizează cunoașterea supremă, elementul primordial din care s-a născut lumea, chiar iubirea divină și terestră. Referindu-se la generația poezilor de după primul război mondial, G. Călinescu menționa că „este însă caracteristică că generația de după război, mai ales ardeleană, păstrând cultul naturii nu se mai mulțumește cu reprezentarea ei exterioară, ci încearcă să intre în substratul cosmic” (Călinescu 1986: 876). Astfel, eul poetic blagian se vrea în Paradis, sub pomul vieții, împreună cu femeia iubită, pe care o invită: „Vino să ședem sub **pom**,/ Deasupra-i încă veac ceresc./ În vântul adevărului,/ în marea umbr-a **mărului**,/ vreau părul să ți-l despletesc/ să fluture ca-n vis/ către hotarul pământesc” (*Glas în Paradis*) (BLAGA 1992: 151).

Poetul se neliniștește, că nu este înțeles: „Ce grai în sânge am închis?” Dânsul mai repetă o dată invitația: „Vino să ședem sub **pom**,/ unde ceasul fără vină/ **cu șarpele** se

joacă-n doz”. Știind totuși că paradisul este destinat divinității, Luminii sacre, și nu omului, ființa terestră a poetului e conștientă că nu va suporta să „stea-n lumină” dumnezeiască: „Tu ești om, eu sunt om./ Ce greu e pentru noi/ osânda de a sta-n lumină?” (BLAGA 1992: 151-152).

Lecturarea poeziei *Balada fiului pierdut* provoacă un profund sentiment de durere pentru acea bună mumă, care și-a așteptat fiul până a intrat în pământ, însă fiul pierdut așa nu s-a mai întors la ființa ce l-a născut: „Cade din țările luna/ pe pământ sub chip de brumă./ Zvonul stins prin noapte rece/ îl auzi din moarte, mamă?/ Lung, pe fusul tău de vrajă/ firul stelei se mai toarce./ – Oare ce-i? – S-aude pasul/ **fiului** care se-ntoarce?” (BLAGA 1992: 111).

L. Blaga s-a inspirat în scrierea acestei poezii din *Parabola fiului risipitor*, povestită fariseilor de către Iisus Hristos. Iată câteva fragmente din *Biblie*:

„Un om avea doi fii./ Și cel mai tânăr dintre ei a zis tatălui său: tată, dă-mi partea de avere ce mi se cuvine. Și tatăl le-a împărțit averea./ Și nu după multe zile, fiul cel tânăr a strâns totul și a plecat într-o țară depărtată, și acolo și-a risipit averea, trăind în destrăbălare” (Luc. 15:11-13).

Până la urmă a ajuns porcar, îndurând foame și mizerie. Abia atunci și-a amintit de viața îmbelșugată și țișnită din casa părintească. Meditând mult, hotărăște să se întoarcă la tatăl lui, acasă.

„Când era încă departe, tatăl lui l-a văzut și i s-a făcut milă de el și alergând, a căzut de gâtul lui și l-a sărutat mult./ Și fiul i-a zis: tată, am păcătuit împotriva cerului și înaintea ta, și nu mai sunt vrednic să fiu chemat fiul tău./ Dar tatăl a zis sclavilor săi: Aduceți brana cea mai bună, și îmbrăcați-l, și puneți-i un inel în deget și încălțăminte în picioare./ Și aduceți vițelul cel mai îngrășat și tăiați-l să mâncăm și să ne veselim./ Căci acest fiu al meu este mort, și iarăși trăiește, era pierdut și a fost găsit?” (Luc. 15:20-24).

Fiul pierdut din poezia lui L. Blaga pare să se fi întors și el, însă mult prea târziu, când muma sa, de vreme îndelungată, zăcea în pământ: „Frunze una peste alta/ în troian-inel s-asează./ Fiul tău cu-ntreg troianul,/ aiurind, se-ncoronează./ S-a întors risipitorul, (îl auzi din moarte, mamă?) / A sosit și pleacă iarăși./ Umblă-n brumă ca pe lună” (BLAGA 1992: 111).

Motive biblice se întâlnesc și în alte poezii, scrise de L. Blaga: *Înviere de toate zilele*, *Biblică*, *Umbra Evei*, *Moartea lui Pan*, *Scrisoare*, *Flori de mac* etc.

Monumentalitatea operei poetului L. Blaga se manifestă în îmbinarea de mare profunzime a poeziei cu filozofia, care mărturisește – prin bogăția sa metaforică – viziunea sa poetică.

Referindu-se la specificul creației lui L. Blaga, T. Vianu spunea: „Și dacă poezia sa nu cucerește prin senzualitatea ei, ea vorbește puternic printr-o substanță făcută din cele mai înalte neliniști din care pot atinge sufletul omenesc” (Vianu 1934: nr. 8, decembrie).

În concluzie se poate menționa că L. Blaga a fost un bun cunoscător al legendelor, descrise în *Biblie*. Pătrunderea în profunzimea acestor legende și mituri biblice i-a permis să creeze veritabile imagini poetice, care provoacă cititorilor o accentuată stare afectivă și o revelație sublimă.

Bibliografie

A. Izvoare și lucrări de referință

BIBL. 2001 = *Biblia sau Sfânta Scriptură*, București, Editura Institutului Biblic de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001.

BLAGA 1992 = Lucian Blaga, *Poezii*, București, Albatros, 1992.

B. Literatură secundară

Călinescu 1986: George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a II-a, București, Minerva, 1986.

Kernbach 1983: Victor Kernbach, *Dicționar de mitologie generală*, București, Albatros, 1983.

Negoïtescu 1991: I. Negoïtescu, *Istoria literaturii române*, București, Minerva, 1991.

Parfene 1998: Constantin Parfene, *Receptarea poetică*, Iași, Polirom, 1998.

Puiu/Gavril 2000: Gh. Puiu, F. Gavril, *Sinteze literare*, Iași, Moldova, 2000.

Soare/Soare 2004: H. Soare, Gh. Soare, *Limba și literatura română. Proză. Poezie. Dramaturgie*, Pitești, Garminus, 2004.

Vianu 1934: Tudor Vianu, *Lucian Blaga, poetul*, „Gândirea”, 1934, nr. 8, decembrie.

Vrabie 1940: Gheorghe Vrabie, *Gândirismul. Istoric. Doctrină. Realizări*, București, Cugetarea, 1940.